

Мітусов Д. О.
НТУ «ХП»

ЮРІЙ КОНДРАТЮК – УКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИК КОСМОСУ

Юрій Кондратюк став відомим світові, увійшов до історії космонавтики завдяки винаходу оптимальної траєкторії польоту на Місяць, так званої «траси Кондратюка», якою подорожували космічні кораблі «Аполлон». Справжнє прізвище та ім'я дослідника – Шаргей Олександр Гнатович. Змінити прізвище колишнього офіцера Добровольчої армії змусив страх за своє майбутнє у більшовицькій державі. У перші повоєнні роки Ю. Кондратюк не мав постійної роботи. Однак, з 1927 року став працювати механіком на хлібному елеваторі «Хлібопродукт». Саме тоді він побудував свій знаменитий елеватор «Мастодонт» – величезне зерносховище на 13 тисяч тонн. 30 липня 1930 року його було заарештовано за обвинуваченням у шкідництві. Одним з пунктів обвинувачення було те, що він будував «Мастодонт» не лише без креслень, але й навіть без цвяхів. Ю. Кондратюка було засуджено на три роки таборів (хоча «Мастодонт» простояв більше шістдесяти років і згорів у середині 1990-х років).

Юрій Кондратюк був залучений до роботи в Новосибірському спеціалізованому Бюро № 14 для в'язнів-інженерів з проектування вугільних підприємств. Під час роботи він випадково ознайомився з умовами конкурсу, оголошеного Наркоматом важкої промисловості, на проектування потужної Кримської вітроелектростанції (ВЕС). Дослідник зробив ескізи, зробив розрахунки й відправив їх фахівцям. Завдяки новаторським пропозиціям,

Ю. Кондратюка залучили до реалізації незвичайного проекту. У травні 1933 року він потрапив до філії Інституту промислової енергетики в Харкові. Під час роботи над проектом Ю. Кондратюк познайомився з С. Корольовим. Останній, ознайомившись з працями Ю. Кондратюка «Про міжпланетні подорожі», «Завоювання міжпланетних просторів», запросив його до співпраці. Побойуючись викриття свого минулого, Ю. Кондратюк відмовився. Що цікаво: у всіх п'яти анкетах, заповнених від імені Юрія Кондратюка, навіть у 1930-х роках, коли в СРСР уже на повну силу розгорілося полювання на «українських буржуазних націоналістів» у графі «національність» писав: «країнець, рідна мова – українська».

Наукову діяльність, а згодом і життя дослідника, обірвала Друга світова війна. Ю. Кондратюк пішов добровольцем у дивізію народного ополчення Москви. Загинув у лютому 1942 року.

Нині пам'ять Ю. В. Кондратюка шанують у всьому світі. Його іменем названо кратер на зворотній стороні Місяця й малу планету Сонячної системи. В Києві його іменем названо вулицю, в Полтаві відкрито пам'ятник, а його ім'я присвоєно Полтавському національному технічному університету. Є медаль імені Ю. В. Кондратюка, випущено ювілейну монету і дві поштові марки. У Російській Федерації його іменем названо вулицю в Москві і площу в Новосибірську, в станиці Жовтневій Криловського району Краснодарського краю відкрито «Меморіальний музей Ю. В. Кондратюка». Американці, які вважають Кондратюка родоначальником космічної ери, на мисі Канаверал установили йому пам'ятник. Як сповіщають інформагентства, у найближчому майбутньому ідеї Кондратюка, будуть використані в новій масштабній американській програмі освоєння Місяця та пілотованого польоту на Марс.